

Izhaja vsak četrtek popoldne. V slučaju praznika dan poprej.
Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/I.
Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Posamezna številka stane 1 dinar.
Cena: za 1 mesec 4 Din, za 1/4 leta 12 Din, za 1/2 leta 24 Din;
za inozemstvo 6 Din (mesečno). — Inserati po dogovoru.

Inserati, reklamacije in naročnina na upravo Jugoslovanske
tiskarne, Kolportažni oddelek, Poljan-
ski nasip 2. Rokopisi se ne vračajo.

Za našo »Pravico«.

Krščansko delavstvo je imelo pri nas že več glasil. Vsa ta glasila so bila več ali manj navezana na različne podpore in dobro voljo raznih prijateljev delavske organizacije. Zato se je ponovno zgodilo, da so ti listi prenehali izhajati, kakor hitro je bilo iz kateregakoli vzroka konec podpor, kakor hitro so odrekli tem listom svojo pomoč njihovi dotodanj prijatelji.

»Pravica« je prvo glasilo kršč. delavstva, ki je popolnoma neodvisno od kogarkoli izven delavske organizacije. Ona je od vsega početka slonela edino le na prispevkih, ki so jih zanjo plačevali njeni naročniki ter se ni nikdar nikamor obračala za denarno podporo.

Naravno je, da se je imela »Pravica« prav zaradi tega boriti z velikimi težavami. S par sto naročniki, ki smo jih od vsega početka imeli, je bilo težko izdajati list. Toda skrajno varčevanje in požrtvovalnost urednikov in sotrudnikov lista sta premagali vse težave. List je rastel, pridobil vedno več novih prijateljev in ko smo zaključili prvo računsko leto njegovega izhajanja, smo že lahko ugotovili, da nismo nikomur ničesar dolžni, da stoji »Pravica« v resnici popolnoma na svojih nogah.

Se več. Da bi tembolj varovali samostojnost lista, smo se od prvega početka naprej namenoma zavezali v tiskarni, da plačamo vsako številko sproti. Če bi kdaj dve številki lista ne bili plačani, je stalo in stoji še danes v pogodbi, tiskarna ne sme tiskati novih števil. In mirno lahko rečemo, danes po treh letih, odkar »Pravica« izhaja, da je to edini list pri nas, ki je bil ves čas svojega izhajanja od številke do številke redno plačan.

Čemu pripovedujemo vse to svojim čitateljem? Imamo za to tehtne razloge.

Ko smo pričeli »Pravico« izdajati, je bila velika ovira ta, ker ljudje niso imeli zaupanja, da bo list dalje časa izhajal. Vsakdo se je bal za svoj denar in le s težavo se je dal pridobiti za to, da je plačal za nekaj mesecev naprej naročnino. Tako globoko je bilo ukoreninjeno v našem delavstvu nezaupanje v njegovo lastno moč, da si ni upalo vzdržati svojega tednika. Danes je vse to pozabljeno in vsakdo ve, da je »Pravica« izhajala redno, vsakdo ve, da »Pravica« nima in nikdar ni imela v tiskarnah dolgov zaradi katerih bi bila ogrožena njena samostojnost ali celo njeno izhajanje.

To je gotovo lep napredek.

Tudi to je znano, da je »Pravica« že večkrat odločno nastopila v obrambo delavskih koristi, kakor ne bi mogla nastopiti, če ne bi bila zares izključno delavski list, če ne bi bila denarno popolnoma neodvisna. Ne rečemo, da se morda ne bi dalo v tem oziru še več storiti. Vendar tudi to, kar je list za delavstvo dosedaj storil, opravičuje njegovo izhajanje v polnem obsegu.

Že vsled tega napredka in vsled očitne koristi, ki jo ima naše delavstvo od svojega glasila, bi bilo pričakovati, da se bodo »Pravice« oprile vsi, prav vsi, ki so z nami in z našo organizacijo ene misli in enega srca.

Toda, zmotil bi se, kdor bi tako sodil. Številne okrožnice, ki so jih naše delavske organizacije razposlale svojim članom in neprestano pozivajo v »Pravico« na nabiranje novih

naročnikov, je ostalo v veliki, veliki meri bob ob steno. Namesto, da bi število naročnikov lista rastlo, je tekoma zadnjega leta zaostalo na isti točki, deloma pa je celo nazadovalo. Naši somišljeniki so se očitno uspavali v zavesti, da imajo svoj list. Menda mislijo, da bo vse dobro, da bo list sam od sebe izhajal, rastle in branil delavske koristi. V tej svoji zaspianosti so celo mnogi dosedanji naročniki lista pozabili, da je treba list plačati, ker drugače ne more uprava odšteti tiskarni teden za tednom po več tisoč dinarjev.

Tudi naše organizacije, izvzemši papirničarje, katerim gre v pogledu »Pravice« v resnici vsa čast, so se popolnoma polenile in ne vzdržujejo niti tistih naročnikov, ki so jih za list svoj čas pridobile. Nasprotno one mirno gledajo, da se število naročnikov iz njihovih vrst teden za tednom krči in manjša.

Izgovorov, s katerimi skušajo poedine organizacije to svojo malomarnost opravičiti, je seveda vse polno. Samo da je težko kateri tak, ki bi kolikor toliko držal. Zgodilo se je celo, da smo poslali organizacijam večje število izvodov »Pravice«, v kateri je bilo poročilo posl. Gosarja o borbi proti novemu delavskemu davku. A niti teh brezplačnih izvodov lista niso razdelili med ljudi, marveč so jih pustili malomarno ležati na kupu v svoji pisarni! Kaj čuda potem, če se število naročnikov, ki naj bi list plačali, ne veča in ne raste, kakor bi bilo treba, marveč peša in se krči. Kaj čuda, če smo ob taki malomarnosti in lenobi prišli srečno tako daleč, da moramo svojim čitateljem in naročnikom sporočiti naslednjo vest:

Od 1. oktobra t. l. dalje bo mesečna naročnina za »Pravico« znašala 5 Din. Samo na ta način si namreč upamo še v bodoče list plačevati redno v tiskarni, kakor smo se po pogodbi obvezali.

Kapitala, s katerim bi mogli primanjkljaj pri listu kriti, nimamo. Odkod naj bi ga tudi vzeli? Kdor ima kapital je kapitalist. Ti pase v naših prostorih na Starem trgu ne shajajo. In če bi se, potem bi naša »Pravica« ne bila zares delavski list, marveč le kapitalistično slepilo za delavstvo. Takega lista mi nečemo izdajati. Če našim organizacijam in našim somišljenikom ni toliko na tem, da bi mogli z delavskim denarjem izdajati resnično delavski list, bomo pač s »Pravico« prenehali. Skrb in odgovornost za izdajanje novega delavskega glasila naj prevzame potem kdo drugi.

Položaja, v katerega smo prišli ni zakrivil nihče izmed nas, ki se že leta trudimo »za božji lon«, da izdajamo »Pravico«. Tudi niso zakrivali tega naši papirničarji, ki so v svoji organizaciji zbrali blizu tisoč naročnikov za »Pravico«. Pač pa so krivi tega številni člani in odborniki naših organizacij, ki imajo pač vedno polno torbo pritožb in želja, ne potrudijo se pa, da bi storili za svoje delavsko glasilo svojo sveto dolžnost. Krivi so tega tudi mnogobrojni naši somišljeniki, ki nimajo v sebi niti trohice samozavesti, niti trohice volje, da bi iz lastne moči pomagali usvariti močno delavsko organizacijo in močan delavski tisk, ki bi edini lahko uspešno bil borbo s številnimi kapitalističnimi listi v naši domovini. Krivi so tega vsi tisti, ki čakajo vedno le na to, kdaj jim bo ta ali oni odrešenik pomagal iz stiske, v katero so zašli v nemali meri vsled

svoje lastne malomarnosti, pa so sami preleni ali pa prestrahopetni, da bi poskušali vstati in si sami pomagati. Če je vsem tem in takim tako prav, dobro, potem mora biti prav tudi nam. Če imamo strahopetce, ki se boje naročiti »Pravico«, ker bi utegnil njihov delodajalec, ki se morda celo prišteva isti stranki kot oni, radi tega postrani gledati, pa bodi tako. Naj gre pač razvoj naprej svojo pot. Končno bodo vsi tisti in taki že uvideli, da je tisti vedno najbolj tepen, ki se najbolj boji.

Se eno pripombo. »Pravica« je bila dosedaj najcenejši delavski list. Vsi drugi socialistični in komunistični listi so že davno povišali mesečno naročnino na 5 ali 6 Din. Mi smo vstrajali do konca na tem, da bodi list kolikor mogoče poceni. — Pa je že tako, da ljudje rajše kupujejo drage, za zanikarne nogavice, kot ceno, pa dobro blago. Vsi tisti, ki jim je bilo preveč plačati na mesec za »Pravico« toliko, kolikor stane dober četrť vina, morda bodo vsled tega vendarle pričeli list nekoliko bolj ceniti.

Mogoče so naše besede nekoliko trpke. Toda, čemu bi prikrivali in čemu bi gladili tam, kjer se z lepa ne da napraviti red. Dokler ljudje sploh, v prvi vrsti pa delavstvo ne bodo toliko samostojni in toliko uvidevni, da bi znali — vsaj v takih primerih kot je naš — preceniti, kaj jim je v korist in kaj v škodo, toliko časa je vsako delo za zboljšanje družabnih razmer brezuspešno in ničevno.

Zato bomo v bodoče v tem oziru morali biti še bolj odkritosrčni, nego smo bili do sedaj. Zato se bomo v bodoče pri »Pravici« držali načela, naj list služi in naj bo na razpolago tistim, ki ga plačajo. Tistim pa, ki se jim zdi škoda, žrtvovati zanj par krajcarjev, čeprav se smatrajo za naše somišljenike, naj iščejo zaslombe drugod, kjer in dokler jo bodo našli. To velja zlasti tudi glede tistih naših organizacij, ki imajo do lista mnogokrat toliko zahtev, da jih ne bi mogel izpolniti, tudi če bi bil samo njim na razpolago, ki pa kljub temu niso pripravljene zanj nič žrtvovati.

Končno še to: z neznatnim povišanjem naročnine za »Pravico« hočemo zaenkrat opozoriti vse naše organizacije in njihove člane in vse naše somišljenike, kako list danes stoji. Do novega leta je še časa dovolj, da se stvar popravi in izboljša. Število naročnikov »Pravice« se lahko ob skromni delavnosti naših članov najmanj podvoji. Če bi pa vse naše organizacije storile vsaj približno tako svojo dolžnost, kot jo je storila Zveza papirničarjev, potem bi danes z lahkoto imeli vsaj 8000 naročnikov. Če bi se to zgodilo, potem bi bil list lahko cenejši in bi tako v večji meri izpolnil svojo nalogo. Komur je na tem, da se to zgodi, tisti naj gre na delo dokler ne bo prepozno! Mi smo storili svojo dolžnost.

Francè Žužek:

Nedeljske obč. volitve v D. M. v Polju.

V nedeljo, dne 12. t. m. bo volivcem velike občine D. M. v Polju pri Ljubljani dana prilika, da s svojimi glasovi odločijo, kateri občinski očetje bodo vodili v tej važni vasi ljubljanske okolice občinsko gospodarstvo v bližnji bodočnosti. Dev. Mar. v Polju

ni kaka patriarhalna fara, marveč občina v kateri žive vsi delovni sloji živahno, hitro življenje: kmetje, ki se pečajo poleg kmetijstva predvsem z živinorejo in gojenjem zelenjave, obrtniki, ki so spričo bližine Ljubljane dobro kvalificirani, zlasti pa delavstvo zaposleno v papirnici, sopomagajoč na noge eni naših najvažnejših industrij: papirniški.

Spričo tega naši politični javnosti ne more biti vseeno, kdo in kako vodi občinsko gospodarstvo in politiko v tako važni fari, odnosno občini. Zato morda ne bo odveč, ako se z nedeljškimi volitvami po kratkem pogledu nazaj nekoliko podrobneje pečečemo.

Pri lanskih volitvah je dosegla »Delavska zveza« 10, »Kmeška zveza« 3 odbornike, komunisti, SDS in SKS pa ostalih 12 odbornikov. Za župana je bil izvoljen papirniški delavec Franc Kukovića, kateremu nihče ne more odrekati izredne vneme za vse, kar utegne biti delovnim slojem v prid. Občinski odbor je bil popolnoma delavsko zmožen zlasti, ker so komunistični odborniki obljubili stvarno sodelovanje povsod, kjer bi bila potrebna za pravomočne sklepe občinskega odbora kvalificirana večina.

Sčasoma pa so si sodrugi premislili in začeli prav otroško »nagajati«. Žerjavovci in samostojni kmetje so na to komaj čakali. In ko so videli, kako je bivši PP režim s korajžo odstavljaj naše župane in občinske odbore, so se začele iz D. M. v Polju v Ljubljano čudne božjepotne procesije, pri katerih so devicemarijapoljski »samostojni« kmetje in demokratje končno dosegli revizijo občinskega gospodarstva, čemur je seveda skoro za petami sledil razpust občinskega odbora. Za gerenta je bila postavljena taka oseba, da se intrigantom prej o nji še sanjalo ni. Sodrugi komunisti so bili torej v celoti uspehi: kar čez noč so občino dobili v roke demokratiški pandurji in orjunaški zaupniki. Za to svojo otroško igro bodo sodrugi komunisti pri nedeljških volitvah dobili pač tak odgovor kot so si ga zaslužili. In prav je tako! Otroci naj gredo za peč, ne pa v zastope, v katerih je treba stvarno delati!

Glavno pezo volivne kampanje v Dev. Mar. v Polju nosi tudi pri teh volitvah naša strumna »Okrajna delavska zveza« pod vodstvom tov. predsednika Rupreta. Fantje vedo, kaj delajo in tudi trudijo se s pridom in s skrbjo. Uspeh, ki ga bodo dosegli, bo zaslužen in tudi vreden požrtvovalnih borecev za zmago idej kršč. socializma.

Eno pa bi radi pribili ob tej priliki: Naš list ima sedaj posebno prilogo za zadeve »Okrajne delavske zveze« pri Dev. M. v Polju. Sami so jo financirali na ta način, da so si odtrgali po nekaj kron od svojih skromnih mezd. In vsi naši tovariši bodo čitali, kaj in kako, poleg tega pa tudi videli kako je treba delati, da uspeš.

Takega duha, take žilave delavnosti potrebujemo po vseh naših organizacijah. Tovariši! posnemajte!

Delovnemu ljudstvu v Dev. Mar. v Polju pa: Zmagajte sebi v veselje in v zadoščenje, drugim pa v zgled in vzpodbudo!

Pridobivajte novih naročnikov!

Jugoslovanska strokovna zveza.

Zahvala. Dr. Korošec je podaril »Jugoslovanski strokovni zvezi« znesek 1000 Din, za kar mu Bog plačaj. — Načelstvo.

Načelstvo Jugoslovanske strokovne zveze sklicuje za dan 27. septembra ob 9. uri dopoldne v spodnjih prostorih I. ljubljanskega konzumnega društva na Kongresnem trgu občni zbor »Prometne zveze«.

Natančnejši program občnega zbora sledi v prihodnji številki »Pravice«.

Načelstvo JSZ.

Zveza tovarniškega delavstva.

V tovarni verig v Lescah pri Bledu je bil pred kratkim odpuščen delavec Franc Pogačnik, in sicer brez vsakega tehtnega vzroka. Na pismo intervencije od SZTD je tovarna, odnosno ravnateljstvo tovarne odgovorilo, da so bili vzroki za odpust Pogačnika popolnoma stvarni. Za gosp. ravnatelja taka izjava zadostuje, nikakor pa ne zadostuje za tistega, ki dobro ve, da mu pri odpustu ni bil povedan vzrok odpustitve. Ker se odpuščen Pogačnik ne spominja, da bi se kaj pregrešil v tovarni, smo mnenja, da g. ravnatelj smatra za stvarni vzrok to, da je bil Pogačnik predsednik skupine SZTD v Lescah. Gotovo pa je, da so k odpustu pomagali tudi tamkajšnji soc. demokrati, ki jim je naša organizacija trn v peti. Posebno je treba ogledati nekoga, ki je zagrizen soc. demokrat, obenem pa tudi preddelavec v tovarni. Ta možakar se izjavlja za socialista, obenem pa gleda, da se tudi podjetju ne zameri. Ker se pa dvema gospodoma ne more naenkrat služiti, se bo moral ta naš socialist tudi kmalu odločiti o svoji vlogi. Pa naj bo tako ali tako, mi vemo, da so janičarji najhujši in najnevarnejši sovražniki delavstva, zato mora delavstvo s takimi čimprej obračunati, ne pa jim še nadalje slediti. »Socialistu« pa povemo v brk, da tak človek ni noben socialist. To znajo delati le še kaki buržuji, ali pa njihovi pomočniki. Na naslov tovarne pa še to-le: Ker se tovarna, odnosno ravnateljstvo, vedno sklicuje na zaupnike in ker nikakor noče priznati in upoštevati naše organizacije, ki je ravno tako zakonita zastopnica delavstva v tovarni, smo mnenja, da se gospodje v tovarni bojijo take organizacije, ki bi pošteno in nepristransko zastopala delavstvo. Povemo g. ravnatelju, da je funkcijaska doba došedanjih zaupnikov potekla že 4. avgusta t. l. S tem so oni

zaupniki, na katere se g. ravnatelj sklicuje, postali brezpravni in nimajo nikake pravice zastopati delavstvo toliko časa, dokler ne bodo na novo izvoljeni po zakonu. Zahtevamo, da se razpišejo takoj volitve obratnih zaupnikov sicer bomo storili to od naše strani. Delavci pa, ki ste krščanskega prepričanja, ne dajte se begati od nikogar, čeravno je padla ena žrtev, ker brez žrtev ni uspehov. Tudi se ne pustite plašiti od raznih demagogov, ki se poslužujejo vseh sredstev, da uničijo našo organizacijo. Pomnite to, da so se močne materialistične organizacije razbile samo zato, ker je v njih prevladal napuh in izdajalstvo. To, kar je še ostalo, bo samo izginilo, kajti nad krivico mora zavladati pravica. To si naj zapomnijo vsi pošteno misleči tovariši in naj vztrajajo do zmage.

Društvo diplomiranih babic.

Najvažnejša naloga naše organizacije je zaenkrat poleg boja zoper mazaštvo, gotovo boj za uveljavljanje naših škromnih tarifov. Zoper svoječasno izdana pravila smo se pritožile na ministrstvo za narodno zdravje. Dvakrat smo že vprašale, kaj je z našimi pravili, sedaj pa čitamo v Urad. listu št. 80 od 25. avgusta 1925, da se spreminja člen 20, s katerim so predpisane takse za babiške storitve. Ta člen se glasi: »I. Babica je upravičena pobirati za posete, učinjene pred in po porodu, kakor tudi za ostala babiška opravila (klistiranje, izpiranje nožnice itd.) 15—30 Din za porode pa 225—375 Din navadno v krajih, ki spadajo po zakonu o draginjskih dokladah civilnim uradnikom in ostalim državnim uslužbencem z dne 17. aprila 1924 v I. in II. krajev. draginjski razred, in to so: a) Beograd, Zemun, Sušak i. dr. b) Po večini mesta v Hrvatski, Slavoniji i. dr., e) v Sloveniji in Dalmaciji: vsa mesta in vsi kraji, v katerih so sedeži sreskih oblasti. č) in d) Bosna, Hercegovina in Vojvodina (mesta in oblasti). II. V vseh ostalih krajih kraljevine, ki ne spadajo v I. in II. draginjski razred ali ki spadajo v III. draginjski razred, so babice upravičene, pobirati po 7.50 do 15 Din za posete, učinjene pred porodom in po porodu, kakor tudi za ostala babiška opravila, za porode pa 150 do 225 Din. — Označena taksa za porode obseza pri porodnici tudi vse potrebno poslovanje po porodu in razen tega negovanje v otroški postelji v prvih devetih dneh. Za rojstvo dvojčkov se jemlje ta taksa 1.5 krat. Ta odlok je izdala pisarna ministrstva za narodno zdravje v Belgradu že 22. maja t. l. —

K spremembi naših pravil se še posvrnemo v eni izmed prihodnjih števil, ker kar se je sedaj zgodilo, tega si društvo ni nikdar želelo, toliko manj pa za to spremembo prosilo.

Prošnjo na O. U. Z. D. (Bolniško blagajno) je vložilo društvo v zadevi izenačenja tarif. Predvsem je zahtevalo društvo, da se plače podeželskih izenačijo z mestnimi. Mnenje društva je, da je to upravičena zahteva, ki bi jo bilo treba izvesti, ker člani zavarovanci so na deželi, kakor tudi v mestih. Isti so povsod, zato tudi bolniška blagajna dobi prispevke na deželi, kakor v mestih. Zato bi tudi bolniška blagajna na društveno prošnjo lahko pristala, samo malo volje bi bilo treba in isto bi se izvršilo.

Kako se imate braniti proti mazaštvu. Dosedaj se je o tej stvari mnogo pisalo, a doseglo malo. Doseglo se pa zato ni, ker je vsaka članica mislila, da vse kar se ima storiti zoper mazaštvo, mora storiti odbor. Temu je pa pa ravno nasprotno. Toliko mazašk bi gotovo ne bilo, če bi se vsaka članica tudi sama nekoliko pobrigala. Vsako mazaštvo je treba takoj, kakor hitro se izve za njeno ime, prijaviti okrajnemu glavarstvu, seveda se mora imeti natančne podatke. Za slučaj, da okrajno glavarstvo ničesar ne ukrene, se ima isto prijaviti zdravstvenemu odseku in mazašk kmalu ne bo. Tako se nam je reklo pri Zdravstvenem odseku in če boste delate tako, se bo tudi kmalu poznalo. Pri zdravstvenem odseku so nam obljubili, da nas bodo v boju zoper mazaštvo podpirali. Sedaj je odvisno le še od vaše volje, če boste isto tudi tako napravile, kakor vam na tem mestu javljamo. — Odbor.

Viničarji.

Strokovna zveza viničarjev Svetinje naznanja, da se je njenemu članu Juriju Skrjancu, viničarju v Žerovincih št. 60 zgodila velika nesreča. Poginila mu je edina krava in pet svinj, tako, da sedaj nima nobene živine. Ker je s tem popolnoma upropačen, prosimo vse naše viničarje in tudi druge delavce, organizirane v J. S. Z. in vse prijatelje in dobrotnike, da mu v njegovi nesreči blagohotno priskočite na pomoč. Vsak najmanjši dar je hvaležno sprejet in bo ubogemu viničarju v veliko pomoč v nesreči. Darove sprejema blagajnik skupine: Kovačič Martin, Brebrovnik, p. Ivanjkovi pri Ormožu. — Dne 13. sept. se vrši seja odbora popoldne ob 2. uri pri tov. Kovačič Martin. Pozivamo vse odbornike in zaupnike, da se seje gotovo udeležijo. Točnost dolžnost! — Predsednik.

Društvo slovenskih organistov.

Štolnina. Ker je več organistov izrazilo željo, da bi se objavila štolnina, katera je v veljavi za organiste, priobčimo spodaj štolnino, katera je veljavna za lavantinsko školijo. Ta štolnina pa se nanaša samo na orglanje pri mrtvaških opravilih. Za orglanje pri drugih opravilih menda ni predpisane štolnine, vsaj kn. šk. ordinarijat nam jo ni naznanil. Za orglanje pri črnih sv. mašah: I. razred Din 10, II. razred Din 8, III. razred Din 4. Kondukt od hiše do cerkve: za 1/2 km 1/4 župnikove pristojbine torej: I. razred Din 14, II. razred Din 10, III. razred —. Kondukt od cerkve do groba: I. razred Din 10, II. razred Din 7, III. razred Din 4. Voščena sveča, in sicer: I. razr. 1/4 kg, II. razred 1/8 kg, III. razred 1/8 kg. Ako je torej kondukt do cerkve, potem od cerkve do pokopališča in pa rekvijem, potem dobi organist skupno sledeče: I. razred Din 38, II. razred Din 25, III. razred Din 8. K temu še spada sveča. Ako iste stranka ne da, se ji zaračuna pri stroških.

Društvo organistov je svojim članom poslalo vprašanje, ali so zavarovani za starost in onemoglost pri pokojninskem uradu. Neki organist je odgovoril, da ni zavarovan in, da ne mara biti, ker se boji, da bi se ljudstvo radi tega razburjalo in, da bi mu celo službo odpovedali. Ta organist naj vpraša ljudi, ali se kaj pri tem razburjajo, ko toliko drugih dobi pokojnino in nekateri še celo mladi, ko so za delo sposobni. Koliko poznam ljudi, ki so stari šele 40 let, pa imajo že pokojnino. Torej kar je za druge, ne bi smelo biti tudi za organista! Jaz pa vem, da ljudstvo organistu, kateri je vesten in priden, ne bo zavidalo pokojnine na starost. Kaj pa bo, ko pride starost in onemoglost? Tedaj bo pa tisti organist drugih misli, pa žalibog prepozno.

Delavska zveza.

Občinske volitve v Zagorju. Pri občinskih volitvah v Zagorju, ki so se vršile v nedeljo 6. t. m., je dobila naša Delavska zveza 78 glasov (4 odbornike), SLS 68 glasov (3 odbornike), komunisti 200 glasov (9 odbornikov), samostojni demokrati 115 glasov (5 odbornikov), socialni demokrati (Čobal 94 glasov (4 odbornike). — Za našo Delavsko zvezo, ki je ob tej priliki prvokrat nastopila samostojno, je ta rezultat vsekakor lep.

Čemu mečeš proč denar? Ali ne veš, da ima Konzum konkurenčne cene in dá poleg tega še 3% popust! Svoji k svojim!

A. Marby:

Hanka.

Lužiško-srbska povest.

11

S pridržanim dihom je Hanka napeto poslušala skrivnostno, pritajeno tetino pripovedovanje, dokler se vretence ni izmaknilo iz njene roke ali se ni utrgala tanka nit in se zamišljena predica ni zbudila iz svojih sanjarij in se znašla v resničnosti — v trdi, neprijazni resničnosti.

5.

Velikonočni prazniki so prišli tisto leto pozno v april. Mlačni pomladni vetrovi in toplo solnce so bili že v polni meri opravili svoje delo in so z rahlim božanjem izluščili iz trdih rjavih odej kipeče listne in cvetne popke. Narava takrat ni mogla čakati na klic velikonočnih zvonov; mudilo se ji je s svojim vstajenjem, in sedaj je pozdravljala velikonoč kristjanov v leskeči sijajnosti svoje prerrojene, mlade lepote.

»Vstal, da, vstal boš ti, moj prah, po kratkem snuk« so zapeli glasno in z donečimi glasovi Kruševčani po končani slavnostni pridigi. Potem je zmolil še vsak potihoma kak očenaš, in medtem ko je mladi učitelj, ki je bil obenem cerkovnik, pevec in organist, igral še zadnje akorde, so zapuščali številni verniki svetišče in se zbirali zunaj na pokopališču, ki se je širilo okoli cerkve.

Zlato solnce je sijalo nad krajem smrti in mu jemalo za danes vso mračnost. Vsi grobovi, tudi zapuščeni, napol vdrti, na katerih so poganjali šopi

trave, so žareli v bleščočem pomladnem zelenilu. Nešteti nežni lističi so pokrivali grme španskega bezga, ki je že nastavljal svoje grozdnate češulje; nepohojena ruša kakor pisana preproga. V čistem, prozornem zraku so drobili škrajanci svojo pesem in prve lastovke so veselo žgolele v jasni sinjini.

Pred kratkim še tako samotni prostor je nudil sedaj živo sliko. Posamez ali v majhnih gručah so stopali verniki molče v resnobni ubranosti drug ob drugem, ali so pa hodili počasi v tihem razgovoru ob vrstah in postajali sedaj ob tem, sedaj ob onem grobu kakega dragega rajnika.

Tesno ob glavni poti je bil grob, ki je sličil kljub zgodnjemu letnemu času pravi cvetni gredi. Ob zgnavju se je dvigal železen križ — edini okusen spomenik na revnem pokopališču. »Marijana Ljuboš« je poleg letnice rojstva in smrti stalo v zlatih lužiško-srbskih črkah napisano na eni strani, na drugi pa globoko pomembno vprašanje: »Gospod, kdo spozna Tvoja pota?« Spodaj je bila upodobljena zlomljena zlata vrtnica.

Kakor se je ves Kruševac v čudu zavzel nad tem spomenikom onega dne, ko ga je postavil Bogomir Riška svoji nevesti, tako so se vedno vsi pogledi obračali po njem. Tudi danes je obstal ob njem marsikdo, prebral napis, pohvalil nato proti sosedu pokojnične vrline in potožil, kako škoda je za mladenko, ki je morala tako zgodaj s sveta.

Ali da Riška — hm! — vendarle je čudno, da še sedaj ni nikjer zopet snubil. Saj je vendar še v Kruševcu mnogo čednih, brhkih deklet, ki bi bile kos pokojni nevesti. Ali ga je vročila? Morda ji je moral priseči, da ji bo ohranil zvestobo do konca življenja? To bi bila večna škoda!

Pravkar zapušča cerkev. Moško stopa mladi župan med staro teto in Ljubošovo materjo. Pačasi jim sledi oče Ljuboš, ki ga skrbno vodi Hanka.

Kak neizmeren razloček med mrtvo Marijano, ki jo je nekaj ljubila vsa vas, in vrnišvo se sestro! Ljudje začenjajo živahnejše šepetati, majejo z glavami in si pomenljivo kimajo. Grdoba, ki si upa v dolgem nemškem krilu stopiti v hišo božjo in na ta posvečeni prostor! Ako ne bi imeli usmiljenja z onemoglimi starši, bi morali ošabno, novotarsko deklo, ki s svojo obleko sramoti vse stare šege, kratkomalo izgnati iz Kruševca.

Žrtev splošnega sramotenja pa ni opazila sovražnih pogledov in se ni zmenila za polglasne zbadljivke ljudi, ki so se v vidni naglici umikali, ko se jim je približala.

S povešenimi pogledi je stopala Hanka poleg očeta. V mehkih, čistih potezah njenega lepega obraza se je zrcalila še sveta pobožnost. Danes je prvič po petih letih spet slišala lužiško-srbsko pridigo in presunila jo je tako mogočno ko nobena nemška v mestu. Hanka ni ganil tako globoko govor sam in ne priprosti stavki, ki so bili prilagojeni velikonočnemu berilu in zmognosti poslušavcev: materini jezik je bil, čigar vsaka beseda, vsak zvok iz zgornjih duhovnikovih ust je tako ganljivo objemal njeno dušo. S tiho blaženostjo je poslušala drage glasove. Čas in odsotnost sta jo mogla njenemu rodu pač odtujiti, toda nikdar ne izneveriti; s ponosom si priznava, da se čuti v globini srca še vedno kot pravo, pristno Srbkinjo, in zaobljublja, da bo ostala dobra Srbkinja, dokler bo živa.

(Dalje prih.)

Delavskemu ljudstvu občine D. M. v Polju!

Delavska zveza stopa tretjič pred svoje volivce, da ji poverijo zaupanje s kroglico v roki pri volitvah v občinski odbor občine Dev. Mar. Poljske. Nasilno in protipostavno je bil razpuščen bivši odbor zato, ker je imel dovolj volje in moči, da je začel izvajati svoj socialen program. Uganjale so se intrige gotovih ljudi, ker niso mogli izvajati načrtov, ki so proti interesom delavnega našega človeka. Toda delavci, mi nismo omagali, temveč se hočemo pokazati v boju za svoje pravice še bolj čile, še bolj žilave.

Delavska zveza zastopa predvsem koristi malega človeka, to je delavca, kmeta in malega obrtnika, skratka vse, kar živi izključno od dela svojega uma in svojih rok; ona nastopa kot občinsko-gospodarska stranka, ter temelji na dveh mogočnih stebrih in to na svojem idejnem ter materielnem programu. Ideja, ki jo vodi se izraža predvsem v ljubezni do svojega sočloveka - trpina, v vzajemnosti vseh delavnih stanov ter prosvetljenosti in izobrazbi najširših plasti. Njen materielni program je gospodarska osamosvojitve delavnih stanov, tako v hiši, občini in državi.

Delavska zveza ima trdno načrtan komunalen občinsko-gospodarski program, ki ga je izvajala dosledno. Pot do cilja je bila ravna, brez ozira na levo in desno. Izvojevala je marsikaj in prva začela v občini z resnim delom. Njeni nasprotniki so jo ovirali pri vsakem še tako resnem delu iz gole zavisti, ker se sami niso mogli povspeti do drugega kot do kričanja. Z razpustom so hoteli dobiti dovolj časa, da bi z lažmi in raznimi gesli pridobili volivce za sebe. Njih program je znan in za delavno ljudstvo nesprejemljiv.

Delavci! — Delavno ljudstvo ne pušči se omamiti od lepih besed, ne nasedaj lažem! Pokaži se znova na plan, pokaži v samozavesi, da nisi in ne boš klonilo pod težo udarcev! Izdajalec svojih pravic pa je vsak, kdor ostane doma.

Delavno ljudstvo! Naša skrinjica je 3 (tretja)

Delavska zveza v D. M. Polju.

»Delavska zveza« pri D. M. v Polju.

Občina D. M. v Polju je v pretežni večini delavska. V njej se nahaja v Jugoslaviji največja papirnica, ki zaposluje okrog 600 delavcev. Približno toliko jih pa hodi na delo v Ljubljano, kjer so uslužbeni po raznih tovarnah in podjetjih. Tudi železnica ima zaposlenih lep odstotek delavstva. V Vevški papirnici ima delavstvo vzorno strokovno organizacijo, katera obstoja že skoro 30 let. Delavstvo ljubi organizacijo, ker se dobro zaveda, da bi bilo brez organizacije le samo stroj v rokah kapitalista. Strokovna organizacija je dala povod, da se je delavstvo tudi politično začelo zavedati, zavedajoč se, da brez dobre politične organizacije tudi strokovna organizacija nima in ne more imeti trajnega uspeha.

Tako se je delavstvo izobraženo po svojih shodih, sestankih in predavanjih pričelo živo zanimati za domače občinsko gospodarstvo. Že pred vojno je tvorilo delavstvo pri vseh volitvah, bodisi občinskih, deželno-zborskih ali državnoborskih najbolj zaveden in delaven aparat. Dosledno temu je tudi zahtevalo zase pravice in plačila za svoje delo. Pretežna večina delavstva je bila vedno v taboru SLS, kar je tudi še danes. Ob občinskih volitvah l. 1921 se je delavstvo odločilo nastopiti v svoji Delavski zvezi, samostojno s svojo listo. Vzrok temu je bila trmoglavost drugih stanov, kateri niso hoteli priznati, da je večina pristašev SLS delavska. Sestavili so svojo listo, ki je pri prvih volitvah dobila 8 mandatov, ki so s Kmečko zvezo tvorili večino v občinskem odboru. Pri volitvi župana je bil izvoljen prvi župan Delavske zveze v osebi Feliksa Svetka. Vendar pa vsled razmer, ki so vladale takrat, ni moglo delavstvo priti do prave veljave. Kljub temu pa delavstvo ni izgubilo poguma. Pri volitvah l. 1924 je zopet nastopilo s svojo listo in si priborilo še dva odbornika. Tako je bilo v občinskem odboru 10 odbornikov Delavske zveze, 2 Kmečke zveze, 1 Obrtne zveze, 2 Samostojne kmečke stranke, 3 demokratske in 1 social-demokratske stranke ter 6 komunistov. Iz tega je razvidno, da je imelo delavstvo absolutno večino v občinskem odboru. Le žal, da se niso pri-

staši drugih delavskih strank zavedali svojih dolžnosti kot delavci, ter so se raje udingali svojim najhujšim nasprotnikom in z vso silo navalili na delavske zastopnike. Klub SLS je izvolil za župana vrlega svojega voditelja Fr. Kukovica, ki se je z vso vneto in požrtvovalnostjo poprijel dela. Uredil je poslovanje v občinskem uradu, ki je bilo zelo zanemareno, pričelo se je z pripravi za razširjenje pokopališča, za zidavo nove šole in za napravo prepotrebne električne razsvetljave. Klub občinskih odbornikov SLS mu je krepko stal ob strani in ga vsestransko podpiral. Prišel pa je čas žalostnega spomina PP vlade, ki je dala peščici demokratov novega poguma, da so napeli vse sile, zvalili pod svoje okrilje celo opozicijo, ter tako dosegli, da je bil župan Kukovica odstavljen in občinski odbor razpuščen. Temu pa so bili krivi v prvi vrsti ravno zastopniki delavstva v komunistični stranki, kateri niso umeli položaja in tudi ne občinskega gospodarstva. Videli so povod le strahove. V svojem strahu, da bi ne postali preveč krščanski, so raje zatajili svoja komunistična načela in se pridružili zastopnikom buržuazije. Tako so dobili ti gospodje izpričevalo svoje nevednosti in značajnosti. Glasovali in delali so ravno nasprotno, kakor bi bili imeli kot zastopniki delavstva. Tako so dosegli združeni dobrotniki občine revizijo občine od strani vlade, katere znano poročilo je bilo povod razpusta občinskega odbora. Tako smo dobili gerenta, kateremu so bili dodeljeni v pomoč tisti, ki so v prvi vrsti pomagali podirati delavsko večino. Kako gospodarijo, pa na drugem mestu. V nedeljo, dne 13. septembra 1925 pa stopa Delavska zveza zopet s svojo listo pred volivce, katerih dolžnost je, da jo podprejo s tem, da gredo do zadnjega vsi na volišče in si tako priborijo častno zmago. Naj ne ostane nobeden doma. Vsakega glasu je škoda, ki bi bil vsled malomarnosti izgubljen. Storimo svojo dolžnost in vrzimo kroglico v tretjo skrinjico.

V NEDELJO VSI DO ZADNJEGA NA VOLIŠČE! NIHČE NAJ NE MANJKA, KER KDOR IZOSTANE, TA POMAGA NAŠIM NASPROTNIKOM. ZATO V LEPEM ALI SLABEM VREMENU VSI NA VOLIŠČE!

Delovni program »Delavske zveze«.

Delavska zveza se zaveda dolžnosti do dela, zato je voljna prevzeti tudi polno odgovornost občinskega gospodarstva na svoje rame, dasiravno je čas v današnji splošni gospodarski krizi težak. Hoče pa voditi delo odkrito, zato je pripravljena podvreči se vsaki stvarni kritiki, ki jo vpoštevata, dokler se bo kritika gibala v mejah stvarnosti. Naš program je sledeči:

1. Voditi hočemo prijateljsko in vzajemno gospodarstvo z sosednjimi občini in potom sestankov omogočiti tudi redno poslovanje. Predvsem hočemo z okoliškimi občini navezati stike z ljubljanskim občinskim odborom, ter tako z nasveti in stvarnim delom pomagati drug drugemu.

2. Naše delo bo usmerjeno v korist vseh stanov in slojev. Hočemo pa predvsem nuditi pomoč najbednejšim, to je delavnim slojem, ker je ta stan v naši občini po svoji ogromni večini najbolj potreben naše pomoči.

3. Predvsem pa hočemo po naših najboljših močeh, v kolikor nam bo pač dopuščal finančni položaj občine, delovati, da se

a) preuredi občinsko poslovanje z lastnim pravilnikom. Delo naj se vrši podrobno v odsekih.

b) Delati hočemo ponovno za gradbo postajališča pri prevozu v Zadobrovo. Dokler pa bi to ne bilo mogoče, uvesti akcijo za priklopitev par voz zaloški rezervi z veljavnostjo tedenskih kart.

c) Izvesti započeti načrt napeljava električnega toka po vseh vaseh.

d) Zboljšati dovozne ceste s tem, da se občina oskrbi z lastno nabavo cestnega materijala.

e) Z inicijativo in podporo delovati za ustanovitev gospodarskih združenj.

f) Začeti z predpripravami za gradbo novega šolskega poslopja, da tako pridobimo staro šolo za novi občinski urad, ubožnico po možnosti spojeno z otroškim zavetiščem, pošto i. t. d.

Zavedamo se težkoč, zato bomo pa mogli ta svoj program izvesti z podporo vseh občanov. Apeliramo, da nam pomagajo vsi, da pripravimo našo občino na tisto stopnjo, ki ji po pravici pripada.

Stranke, katere nastopajo pri občinskih volitvah.

1. Gospodarska stranka. Ta stranka je mešanica iz pristašev stare struje SLS in pa samostojnežev. Lista je bila postavljena na pobudo gospoda, ki pa je kot glavni vodja opozicije končno ubežal. Na delavstvo nima nobenega vpliva, posebno, ker so na njej večinoma večji posestniki.

2. Združenje delavcev in kmetov. V tej stranki nastopajo vsi bivši socialisti in komunisti. Stranka je v bivšem občinskem odboru in sedaj v gerentskem sosvetu igrala najbolj žalostno vlogo. Padla je našim delavskim zastopnikom v hrbet iz zavistnih razlogov, prijadrala v reakcionaren tabor in sedaj izgubila tudi tam vsako zaslonbo. Nobeden pameten delavec jih ne bo volil, ker dobro pozna može, ki nastopajo na listi.

3. Delavska zveza. Ves grom in strele nasprotnikov iz leve in desne lete na nas. Dasiravno sedi cela kopa najhujših razgrajev pred sodiščem, vendar upijejo vodje o neznanih nerednostih, ki so pač samo v njihovih glavah, ker se spoznajo na občinsko gospodarstvo kot zajec na boben. Delavska zveza nosi čist prapor. Ona je bila prva, ki je z velikim trudom postavila prvi proračun, ki je v ravnovesju. Popravila je ceste, ki se niso nasipale že več let, tako, da ji niti naši nasprotniki ne odrekajo tega dela. Povišala je nadalje prejemke občinskih ubogih. Preuredila je tudi občinsko pisarno tako, da danes izgleda kot pravi urad. Vpeljavala je nadalje katastrof, ter kupila nov pisalni stroj, ki pa je bil po razpustu bivšega obč. sveta ukraden. Delavska zveza je preprečila zadolžitev občine za težke milijone pri prezidavi stare šole. Vse to delo je napravila med največjim naskokom vseh njenih nasprotnikov, tako, da so bili njeni odborniki že celo dejansko napadeni.

Delavstvo je imelo v teh mučnih časih, ko je šlo proti njemu vse, kar je lezlo, vztrajne može, ki niso klonili glave in so v najhujšem boju stali junaško na braniku za koristi svojih volivcev. Vse laži pa, ki jih širijo namenoma gotovi ljudje, so samo pesek v oči, ker s temi hočejo zakriti svoje prave namene in sicer:

Delavci ne verujte lažem nasprotnikov!

Delavci, zadnje dni bodo razširjali vse mogoče laži, ne verujte, zavrnite jih!

izvesti načrt za popravo šole in udeležiti skrivito sovražstvo do delavca, ki ga smatrajo samo za živino, ki naj dela, in ne sme odpreti niti ust, če poje bič po njegovem hrbtu. Delavno ljudstvo naj samo plačuje, govoriti ne sme. Boj gre edino le proti delavstvu zato, ker je bil delavec župan, vse drugo so pa fraze in laži. Razširjevalce teh laži čaka plačilo pri sodnji. Zato delavci, delavno ljudstvo, če te že pritiskajo drugi, povej javno s kroglico v roki, da si svojih pravic vzeti ne daš ne v tovarni ne drugod. Zato glasuj za to listo in vrzi kroglico v tretjo skrinjico.

4. **Narodni blok.** Že ime samo pove kdo se skriva za tem imenom. Edino pri nas so pa ljudje prespali nekaj mesecev in se nahajajo še v dobi, ko je bil Narodni blok v svojem cvetu. Ta stranka je kapitalistična in se v njej skrivajo ljudje, ki nimajo stika z delavnim ljudstvom. Nosilec je gostilničar Požar Ciril iz Zaloga, skoraj popolnoma neznan, vendar pa bi rad postal župan. Na drugem mestu je priljubljeni Jože Hromc, na tretjem pa predsednik bivše komunistične organizacije Žulove Jakob. Pravijo, da bodo posebno barakarjem veliko pomagali, ne povedo pa kako. Za vsakega delavca, kmeta in obrtnika je jasno, da take stranke, ki je opora največjemu reakcionarstvu, ne more voliti. Stranka vodi sedanje gerentstvo v naši občini in ima na programu, da prezida staro šolo, ki ni za uporabo. Hoče zato obdržati vse davke in jih še povečati.

5. **Kmetska zveza SLS.** Je to pošena stranka, ki je hodila roko v roki z delavstvom. Njeni nosilci so možje iz bivšega občinskega odbora, priljubljeni in dobri gospodarji ter odlični pristaši SLS.

Tovarišem delavcem, volivcem!

Znano je našemu delavstvu kako divjo strankarsko in človeka nedostojno borbo so začeli nasprotniki naše Delavske zveze v bivšem občinskem odboru, v katerem so bili naši člani častno zastopani. V sovražstvu do delovnega ljudstva se je vse združilo. Delavec, ti ne imej nobenih pravic, ti samo garaj pri svojem delu, za politiko se ne brigaj! Mogotci vseh branž pravijo, če so bili včasih župani naše občine samo gostilničarji in veliki posestniki, tako naj bo tudi v bodoče. V gostilni pri štefanu naj bodo seje. Vsak gostilničar-župan je vsled tega obogatel, saj je bil takorekoč vsakdo prisiljen pustiti prisluzene krajcarje pri takem županu. Ko je pa zadnja leta prišlo delavstvo do svojega zastopstva v občini in župana-delavca, ki je imel svoj zaslužek v tovarni in kot tak živel torej od dela svojih rok, je naenkrat zagrmelo po občini. Zdramil so se gotovi ljudje iz spanja tistih zlatih časov, ko je bil premožen kmet absoluten gospodar občine in je bil medtem delavec samo hlapec in garač, torej človek druge in tretje vrste. Ne morejo verjeti, da je danes občina delavska, industrijska. Sami sebi ne verjamejo, da imajo že sami sinove pri delavskih bataljonih v raznih tvornicah in pri železnici. Da, tisti zlati časi se mogočenežem ne povrnejo nikdar več v naši občini. Če smo pred Bogom vsi enaki, zakaj bi tudi na zemlji ne bili enaki v svojih pravicah. Naše delavstvo se tega zaveda in drži svojo fronto. Ono je za pravičen in miren sporazum, za vzajemno delo na vseh poljih, a od svojih človečanskih pravic ne odstopi niti za las. Zato bo delavec, kakor pri zadnjih volitvah, volil tudi sedaj svoje zastopnike v Delavski zvezi in vrgel kroglico v tretjo skrinjico. Vsak delavec bo gledal, da bo častno zmagala zveza delovnega ljudstva.

KJE VOLIMO?

Na prvem volišču v D. M. v Polju volijo sledeče vasi: Studenec, Slape, Vevče, D. M. Polje, Sneberje, Spodnja in Zgornja Zadobrova.

Na drugem volišču v Zalogu volijo vasi: Zgornji in Spodnji Kašelj, Zalog, Podgrad, Laze.

Papirničarji!

Kakšne može bomo volili?

Volivci! Dolžnost Vaša je, da si vsak dobro ogleda kandidatne liste, ker to je velikega pomena, če nočemo, da bi slepo nasledili izdajicam delavskega stanu, kateri so in bodo še vnaprej slepili ljudstvo s praznimi frazami, pri tem pa z izdajalskim menjavanjem svoje politične barve, pomagali vihteti bič vladnih mogotcev, nad trpečim delavstvom.

Na kandidatnih listinah vidimo na nekih krajih kandidirati skoraj na prvih mestih može, ki so okužali med že pri vseh mogočih cveticah. Danes največji socialist, čez nekaj časa komunist in od tu seveda najkrajša pot je do kapitalistov. Zato naj nam bo dan 13. septembra manifest proti takim izkoriščevalcem ljudskega zupanja s tem, da jim ne oddamo niti ene kroglice, temveč je za nas poštene delavce skrinjica tretja (3), kateri naj vsak odda svoj glas.

Vsi do zadnjega na volišče!

PREDSTAVNIKI LISTE

(varuhi skrinjic) so:

- za 1. volišče v D. M. v Polju Lajevec Anton, namestnik Sešek Rudolf;
- za 2. volišče v Zalogu Pintar Karol, namestnik Tavčar Ivan.

Železničarjem!

Občinske volitve so pred durmi. Kot vse druge delavne stanove kličejo tudi železničarje kot najbolj zavedne na plan. Jasno za vsakega, najsi bo uslužbenec, progovni ali postajni delavec je, da spada med delavske vrste. Nastopata pa tukaj dve listi. Bivši komunisti in socijalisti, ki so se pa malo zavedali svojega poklica. Ti so kot delavci samo pomagali preganjati Delavsko zvezo in vreči občinski odbor. Zvezali so se z najhujšimi nasprotniki delavstva. S tem so pomagali reakciji kršiti svobodo občinskega odbora. Trosijo vse mogoče laži, kar pa pred sodiščem taje. Vprašamo Vas, železničarji, ali je tako početje vredno zavednega delavca? Gotovo jih niste volili zato. Pričakovali ste od njih, da bodo kot delavski zastopniki pomagali delavcem, toda oni so rajši bili po njih in s tem preprečili socialne naprave Delavske zveze v občini. V gerentskem sosvetu se klanjajo delavskim nasprotnikom in glasujejo za predloge, ki gredo proti interesom delovnega ljudstva. Železničarji pa vedo, da ne bodo volili tudi liste, ki predstavlja demokratsko kapitalistično stranko, temveč bodo do zadnjega šli vsi na volišče in oddali svoj glas neustranjenim zastopnikom delovnega ljudstva v Delavski zvezi, katere skrinjica je (3) tretja.

VOLIVNI AGITACIJSKI LOKAL

za Zalog bo pri Pangeršiču Ivanu v Zalogu,
za D. M. v Polju pa v Ljud. domu.

Obč. gospodarstvo pod gerentstvom.

Razni agitatorji vseh mogočih branž, ki so še pred kratkim agitirali od moža do moža kako da je bivša večina v občinskem odboru kar na debelo zapravljala občinski denar in da hoče občanom naprtiti neznosne davke, so se zdaj, ko sedijo sami v gerentskem sosvetu, pokazali kot res pravi gospodarji in varčevalci občinskega gospodarstva.

Evo Vam dokazov:

Delavno ljudstvo!

V soboto, dne 12. t. m., ob 7 uri zvečer se vrši

volivni shod

Delavske zveze v Ljudskem domu pri Dev. Mar. v Polju

z dnevnim redom

Občinske volitve

Volivci, delavci, obrtniki, bajtarji, pridite vsi na shod, da zveste resnico in komunalni program Delavske zveze!

Vodnjak na pokopališču je pod gerentstvom stal do 20.000 K, ko bi se za ta denar napravili vsaj trije.

Lovsko zakupnino so samovoljno podaljšali za dobo pet let za nizko ceno 35.000 K, ko se jim je ponujalo 52.000 K.

Pisalni stroj, ki je stal 16.000 K, je bil ukraden, ker ni bil dovolj varno shranjen.

Bivši občinski odbor je preskrbel načrte in proračun za napeljavo električne razsvetljave. Ker je bil občinski odbor nasilno razpuščen in občina izročena v oblast gerentu, ki skrbi v prvi vrsti za flikarije stare šole, za razsvetljavo pa nima smisla, je načrt za elektriko padel v vodo. Medtem je potekel rok za pričetek gradbe električne napeljave, in trdka tirja občino za dogovorjeno svoto 40.000 K, kateri znesek ima občina glasom pogodbe z trdtko plačati, ako se po preteku šestih mesecev po izročitvi načrtov in proračuna ne prične z delom.

Tudi razni komisijski ogledi za prezidavo stare šole so požrli dokaj občinskega denarja po nepotrebnem. Navedli bi pa brez dvoma lahko še dokaj stvari, ako bi malo bolj natančno pogledali v njihovo gospodarstvo.

Volivci! Vsak sam lahko presodi laži, ki so jih trosili o bivši večini občinskega odbora in pa sedanje uničevalno gospodarstvo.

PROTESTNI SHOD.

Da je temu tako, je pokazal protestni shod občanov 23. avgusta 1925, katerega se je udeležilo do 200 davkoplačevalcev vseh stanov in vasi. Shod je sklical krajevni odbor SLS v znak protesta proti obremenitvi davkoplačevalcev k nameravani popravi in razširitvi šolskega poslopja. Shoda se je udeležilo tudi nekaj pristašev drugih strank.

Shod je s pozdravom otvoril bivši občinski odbornik g. Lajevec, ki je pojasnil navzočim razglas gerentstva o popravi in prezidavi šolskega poslopja, nakar je povzel besedo predsednik Delavske zveze Rupret Štefan, ki je v stvarnem in jedrnatem govoru povzel sledeče: Priznamo, da je naša šolska stavba stara, premajhna in nehigijenična (to pa v veliki meri po nesposobnosti vodstva), kar je uvidel tudi bivši razpuščen občinski odbor, ki je sklenil v svojih sejah in proračunu kupiti od vevške papirnice stavbišče, ter je ta vsota že tu in pogodba podpisana. Bivša večina v občinskem odboru si je naredila načrt, ki je izvedljiv. Stavbišče se kupi letos, vsako leto pa se votira nekaj v fond za zgradbo novega šolskega poslopja, ki bo odgovarjalo modernim pravilom in časovnim potrebam, ter tako v 10 ali 15 letih začel z zgradbo. Staro šolsko poslopje pa bi se uporabilo za občinski dom z nastavitvijo občinskega in poštnege event. tudi finančnega urada, za stanovanja učiteljem, drugo za občinsko ubožnico in hiralnico. Načrt

bi bil v doglednem času izvedljiv, proti kateremu pa so gotovi elementi intrigirali in končno dosegli razpust odbora, kjer se je vsa reč odložila do izvoljenega novega odbora. Sedanji gerent s sosvetom nima na podlagi določbe občinskega reda in po judikaturi bivšega upravnega sodišča absolutno nobene pravice za tako globoko v občinsko gospodarstvo in žepe davkoplačevalcev posegajoče ukrepe. Dela, ki jih namerava in debite izvršiti gerent, utegnejo veljati nad 8 milijonov kron. Umevno, moramo kot občani odnosno kot zastopniki ogromne večine občanov proti temu atentatu na naše žepe naj-energičneje protestirati. V kompetenco občinskega gerenta spadajo zadeve, ki gredo preko okvira tekočih poslov, le v toliko, v kolikor ne dopušča odložitve nevarnost, da bi utegnili nastati nepopravljiva škoda. Vsega tega pa v našem primeru ni. Nasprotno pa, če se ta dela izvrše, bi nastala za občino v resnici nepopravljiva škoda, ampak le v tem smislu, da bi jo trpela občina. Davkoplačevalci bi komaj zmogli obresti od tega velikega posojila. Ako bi bila šola popravljena po sedanjih načrtih, bi imela le deset učnih sob, kar je odločno premalo, ker je že sedaj potrebnih 12 razredov. Bil bi torej le proč vržen denar, kajti v nekaj letih bi postala potreba zgraditi novo poslopje. Prebivalstvo občine se množi. Ker so tukaj večinoma delavske družine, bo treba resno misliti na celodnevni pouk in pa na ustanovitev meščanske šole. Kam naj se spravi ta pod streho? Ali morda pod nameravano pokrpano šolo? Za obrtno šolo je potrebna vsaj ena večja risalnica. Telovalnica je projektirana 4 metre pod zemljo, kar vsekakor ne odgovarja higijeničnim zahtevam. V šolsko poslopje se nameravajo prenesti tudi občinski uradni lokali. Temu moramo enako odločno ugovarjati, ker nikakor ne spadajo tja. Tik šole je pokopališče. Prostor za igrišče pa na cerkvenem prostoru, ki se namerava ogledati. Zgradba starega šolskega poslopja pa ni taka, da bi se moglo nanjo prizidati še eno nadstropje. Iz tega je razvidno, da je sedanji načrt neprikladen in nesporejmljiv.

Za tem je g. Lajevec podelil besedo našemu poslancu g. Smodeju, ki je burno pozdravljen govoril o kršenju občinske avtonomije in o protestu in vprašanju na ministra radi razpustitev občinskih odborov. Za tem se je dotaknil našega razpusta ter prišel na naše tekoče zadeve: zgradbo šole. Dotaknil se je načina razpisa o zgradbi, v katerem je določen tako kratek rok, da je konkurenca iz tehničnih ozirih nemogoča. Vsiljuje se sumnja, da obstoji že dogovor z gotovo v naprej favorizirano trdtko. Kajti za vsakega stavbenika je šestdnevni termin absolutno prekratek, da bi mogel izgotoviti reelen in točen proračun. Tudi smatramo za samostan nedemokratski način, da si pridržuje gerentstvo pravico oddajati zgradbo kateremu koli ponudniku, ne da bi se mu trebalo ozirati na najnižjo ponudbo. Znani demokrat je skušal nekaj ugovarjati in kričati, pa množica navzočih in prepričevalen govornikov glas sta mu kar sapo zaprla, da je popolnoma umolknil. Revez se seveda sam ne spozna v tem. Končno je g. poslanec med burnim odobravanjem pokazal delovanje na-

3

Tretja — skrinjica — Tretja
Je skrinjica delavnega ljudstva, skrinjica delavcev, kmetov, bajtarjev in malih obrtnikov.

3

ših in nasprotnih poslancev v parlamentu ter žel burno odobravanje.

Predsednik je nato prebral še sledečo resolucijo, ki je bila enoglasno sprejeta tudi od demokrata Hromca: Občani, davkoplačevalci občine Dev. Mar. v Polju, zbrani na protestnem shodu dne 23. avgusta 1925 v Ljudskem domu, protestirajo:

1. proti hitrici, s katero se hoče po mišljenem načrtu vsiliti prezidavo šole in naprtiti občini ogromne stroške in dolgove.

2. Zahtevamo, da se takoj prekine s pripravljalnimi deli in da se prepusti zidava izvoljenim občinskim zastopnikom, posebno ker so volitve pred durmi.

3. Bodoči občinski odbor bo smatral vse take sklepe za protizakonite in dela moralno in materijelno odgovornega osebno g. gerenta in gerentski sosvet ter si pridržuje regresno pravico proti njemu.

Po sprejetju resolucije in čitanju pritožbe na velikega župana, ki se je takoj vložila, se je shod zaključil.

Delavec in davki.

Nasprotniki delavcev, večji kmetje združeni z liberalno gospodo lažje namenoma, da delavec ne plačuje nobenih davkov, tako se na kratko odrežejo. Mi kmetje z gospodo smo pravi davkoplačevalci. Zato pa bomo v občini odločevali mi kmetje, kaj in kako se bo delalo. Poglejmo pa resnici v obraz ali res delavec, trpin ne plačuje davka.

Vsak delavec, bodisi tovarniški, železniški itd. je plačeval osebno dohodnino, sedaj plačuje davek od zasluzka za ročno delo. Delavec s srednjo plačo, plača mesečno do 50 Din, ali letno 600 Din. Delavci - bajtarji plačujejo še hišni, zemljiški in invalidni davek, kakor vsak najbogatejši kmet. To je torej direktni davek. Ali ni tako delavec trpin! Kje so pa indirektni davki našega delavca? Od vsake kile moke, masti, krompirja, vse kar kupiš v trgovini plačaš davek, čevlje, obleko, kurivo. Z vsem tem plačamo v obliki visoke cene trgovcu davek, indirektno mi plačamo. Premožnemu kmetu, ki vse to doma pridelava, tega davka ni treba plačati.

Če vse to zračunamo, pridemo do velike vsote, ki jo plačamo na leto. Kje je v naši občini kmet, ki plača več davkov kot naš delavec, kje je kmet, ki plača direktnih davkov 200 kron mesečno? Zato zavračamo trditve naših samostojnežev, da ne plačujemo davkov. V sled tega bomo delavci odločevali tudi v občini, deželi in državi kako se bo vladalo, kaj in kako se bo delalo in gospodarilo.

Delavec je človek, in kot tak naj odločuje vsepovsod. Ker je v naši občini pretežna večina občanov delavnega ljudstva, ki se živi z delom svojih rok, ker je naša občina v pretežni večini industrijska občina, zato se mora bodoči občinski odbor ozirati na delavno ljudstvo. Da bo delavcu pomagano v občini z raznimi socialnimi napravami, kakor ubožnico, hišnico, s postajališčem, z občinsko mesnico, z električno razsvetljavo, je treba, da pride veliko delavskih zastopnikov v občinski zastop. Vsi, ki se živite z delom svojih rok, tovarniški delavci, železničarji, vsi, ki se mučite z dneвно hojo v Ljubljano, vsi, ki se komaj preživljate s svojo obrtjo, čevljarji, krojači, mizarji, vsi, ki komaj shajate s svoj kmetitjo, vsi, vsi spadate med delavno ljudstvo, katere zastopnik je »Delavska zveza«, ki ima na obeh voliških tretjo skrinjico.

Vsi v boj za zmago delavnega trpečega ljudstva! — V nedeljo, dne 13. septembra 1925 vsi na volišče!

Kandidatna lista »Delavske zveze«.

1. Bezljaj Jožef, Zg. Kašelj, tov. del.;
 2. Kukovica Franc, D. M. v Polju, delavec;
 3. Rupret Štefan, Zalog, žel. urad.;
 4. Lajevic Anton, Dev. M. v Polju, poduradnik;
 5. Rešek Franc, Vevče, strojevodja;
 6. Mejač Franc, Zg. Kašelj, ključavničar;
 7. Tavčar Ivan, Sp. Zadobrova, tov. delavec;
 8. Oblak Ivan, Zg. Zadobrova, tov. delavec;
 9. Dečman Anton, Zalog, železničar;
 10. Pangeršič Ivan, Zalog, tov. del.;
 11. Trtnik Mihael, Zg. Kašelj, tov. delavec;
 12. Anžur Franc, Zg. Kašelj, strugar;
 13. Černjak Jožef, Sp. Zadobrova, tov. delavec;
 14. Sotlar Henrik, Zg. Kašelj, tov. delavec;
 15. Znoj Franc, Vevče, tov. delavec;
 16. Lukec Ivan, Zg. Kašelj, tov. del.;
 17. Sešek Rudolf, Vevče, železničar;
 18. Dovč Anton, Sneberje, tov. del.;
 19. Ambrož Jakob, Zg. Kašelj, tov. delavec;
 20. Mihelič Ivan, D. M. v Polju, tov. delavec;
 21. Erbežnik Ivan, Zg. Kašelj, tov. delavec;
 22. Černe Ivan, Sp. Zadobrova, tov. delavec;
 23. Klešnik Ivan, Zg. Zadobrova, tov. delavec;
 24. Hribar Ivan, D. M. v Polju, tov. delavec;
 25. Ambrož Janez, D. M. v Polju, tov. delavec.
- Namestniki:
26. Gregore Anton, Sp. Zadobrova, železničar;
 27. Jeriha Anton, D. M. v Polju, tov. delavec;
 28. Hribar Filip, Zg. Zadobrova, tov. delavec;
 29. Trtnik Jožef, Zg. Kašelj, tov. del.;
 30. Zajc Franc, Sp. Kašelj, železničar;
 31. Marinko Janez, Sp. Zadobrova, tov. delavec;
 32. Zajec Leopold, Zg. Zadobrova, tov. delavec;
 33. Mihelič Jožef, Sneberje, tov. del.;
 34. Bobnar Matija, Zg. Kašelj, tov. delavec;
 35. Klešnik Franc, Zg. Kašelj, tov. delavec;
 36. Mejač Ivan, Zalog, tov. delavec;
 37. Mihelič Franc, Zg. Kašelj, tov. delavec;
 38. Zajc Franc, Zg. Zadobrova, tov. delavec;
 39. Vrankar Anton, Sp. Kašelj, železničar;
 40. Bernard Franc, Zalog, tov. del.;
 41. Pečnikar Jožef, Sp. Zadobrova, tov. delavec;
 42. Kukovica Jakob, Zg. Kašelj, tov. delavec;
 43. Čuda Franc, Zg. Kašelj, tov. del.;
 44. Zajc Anton, Zg. Zadobrova, sestnikov sin;
 45. Filoni Dragotin, Zg. Zadobrova, tov. delavec;
 46. Primar Anton, Zg. Kašelj, tov. delavec;
 47. Pečar Feliks, D. M. v Polju, tov. delavec;
 48. Zupančič Ivan, Vevče, tov. del.;
 49. Rant Ivan, D. M. v Polju, tov. del.;
 50. Pintar Karol, Zg. Kašelj, tov. delavec.

Dopisi.

Trbovlje. Na naslov bratovske skladnice. Na dnevnem kopu Doberna — podjetje Dukič se večkrat dogajajo lažje in težje nesreče. Tako je pred tednom nekemu delavcu baje zlomilo nogo. Razumljivo je samo po sebi, da bi se morala ponesrečencu takoj nuditi pomoč, in da ga takoj odneso v bolnico. Za odpravo ponesrečenca bi morala biti nosilnica že pri roki, nahajala pa se je istočasno zopet v Ljubljani. Podjetje je bilo primorano, izposoditi si nosilnico pri sosednem obratu. Podjetje Dukič, ki ima zaposlenih okoli 500 delavcev, bi moralo imeti vsaj dve nosilnici. Edina nosilnica, katero podjetje poseduje, je jako pomanjkljiva, nima ne potrebnih blazin in ne odej. To mora gotovo slabo vplivati na ponesrečenca, posebno, če je še težko poškodovan in če je to v deževnem vremenu ali celo pozimi. Predvsem je potrebno, da se nosilnice vedno čistijo. Pri zgoraj omenjeni nesreči tudi ni bilo potrebnih obvezil na razpolago, katere so si morali istotako izposoditi. Po pravilniku bratovske skladnice mora imeti vsako podjetje ali obrat v svoji pisarni ali v nalašč zato narejenem prostoru stalno v zalogi prve pripomočke. To je dve vrsti obvezil, antiseptično tekočino za ispiranje ran in okrepljeno žganje (konjak). Ta pomanjkljivost se je opazala dosedaj tudi pri nekaterih obratih T. P. D., ker pri enem ali drugem manjka to ali ono sredstvo. Ker je naše mnenje, da so prispevki v bratovsko skladnico zadostni, pričakujemo, da bo odbor brat. skladnice to zadevo uredil tako, da bo ta v korist članom in bratovski skladnici.

Francè Žužek:

Smotreno naprej!

Lansko leto je kršč. socialistično delavstvo Slovenije resno in trezno proslavilo 30 letnico obstoja, svojih organizacij. Bilo je to dne 1. junija 1924, ko je v trboveljskem premo-gokopnem revirju tekla nedolžna rudarska kri —. Kdo bi pozabil ta datum?

Dne 6. junija 1925 je stvorilo nad 700 delavskih delegatov iz vseh krajev Slovenije I. kongres kršč. socialistov v Ljubljani, na katerem so se jasno in določno ugotovile idejne smernice našemu gibanju za bližnjo, doledno bodočnost. In tako moremo reči, da se je zbrala krog prapora krščanskega socializma armada delovnega ljudstva, prežeta ene misli, ene volje, gnana od enega samega enotnega duha.

Za letošnji 7. in 8. september pa je organiziralo mariborsko okrožje »Jugoslovanske strokovne zveze« delavski dan v Mariboru z zelo pestrim programom. Delavski zbor naših fantov z zelene Štajerske je v marsičem že strogo praktično organizatoričen, vendarle tudi dovolj idejno širok, da bo mogel vreči v temno razdejanje marksizma žarko gorečo bakljo idej krščanskega socializma.

Je pa ta zbor nujno potreben tudi zato, ker je Maribor veliko središče močne štajerske veleobrtni in industrije, ki delavstvu ne pusti do sape, dušičnega duševno in telesno. Poglejmo!

Povojna pridobitev šurnega delavnika je danes samo na papirju. Ne le, da se ne izvaja, ker spe inšpekcijska dela, osnovane po zakonu o zaščiti delavcev, spanje pravičnega, marveč tudi zato, ker se neprestano množe glasovi predstavnikov velekapitala, ki kategorično zahtevajo zakonito odpravo istega, — kar spričo političnega in gospodarskega kurza ni nevažno ali malenkostno.

Delavec in njegova žena, starši in deca — vse gara danes za omembe nevrudne pare. Ne le, da prostega časa delavec vobče nima, marveč ga tudi koristno porabiti ne more, ker ima mesto stanovanja luknje za proizvajanje jetike, poštenega čtiva pa si ne

bo nabavljaj tedaj, ko mu manjka denarja za v oblicah krompir.

Pekarsko delavstvo dela nočno, izključno nočno službo. In ljudje, ki komaj postajajo iz dečkov fantje! Ni čuda, da so bleda in upadla njih lica. Zato moramo odločno dvigniti svoj glas in zahtevati kot en mož, da se nočno delo po pekarnah po možnosti odpravi, ali se vsaj omeji na najnujnejša opravila.

Zakon o zaščiti delavcev je omogočil takozvane delavske obratne zaupnike, ki si jih delavstvo samo izvoli in katerih podjetniki ne smejo odpustiti po svoji mili volji. — Toda kdo se pri nas zmeni za zakone. Postati danes delavski zaupnik, se pravi, dejati si vrv krog vratu, kajti prvi so, ki jih podjetniki zmečejo na cesto. Treba je storiti vse, da se delavski zaupniki popolnoma zaščitijo.

Rudarji imajo izza časa ministrovanja gospoda dr. Gregorja Žerjava tak pravilnik o bratovskih skladnicah, da si slabjšega skoro misliti ne morejo. Starostno zavarovanje delavcev in bolniško zavarovanje kmet-skih delavcev še danes ni izpeljano, dasi je socialno nujno potrebno.

In še ni konca! Ni dovolj, da delavstvo niti živeti ne more in da imamo v naši državi najkrivičnejši sistem posrednih davkov, ki delovnemu ljudstvu pije kri, — šli so in letos uvedli še 2% davek na ročni zaslužek!

Sadilci tobaka, tobačno delavstvo Jugoslavije, zlasti tobačni upokojenci živijo življenje slabše od pasjega hiranja. In to kljub temu, da nese tobačni monopol državi ogromne dobičke.

Proti brezposelnosti, proti stanovanjski bedi, za eksistenčni minimum se odgovorni činitelji ne zmenijo prav nič. Poleg tega stoji delavstvo pöll izjemnimi zakoni, ki pač podpirajo vsemogočno buržuazijo, delavstvu pa prav za prav onemogočajo vsak strokovni boj.

Zato je pač samo po sebi umevno, da se je zganilo mariborsko tajništvo JSZ in organiziralo delavski dan, ki naj položi temelj taki delavski organizaciji, ki bo zamogla tako v navadnih delovnih dneh kakor v najhujših viharjih kljubovati navalom izkoriščevalcev.

Čuditi se torej moramo uvodničarjem sohotnega »Slov. Naroda«, ki je nazval naš mariborski delavski dan — demagogiji. Slučaj je hotel, da smo za dotičnega pisca zaznali. Gosp. bo imel še dovolj prilike, bridko preizkusiti, kako malo demagogije je v našem delavstvu.

Tedenske vesti.

»Delavski dnevi« v Mariboru. Poročilo o »Delavskih dnevih« v Mariboru bomo prinesli v prihodnji »Pravici«.

20% znižanje vozniških cen na vlakih. Minister prometa je izdal naredbo, po kateri se znižajo vozne cene na vseh progah in za vse brzo- in potniške vlake.

Nova strokovna šola v Ljubljani. Na Tehniški srednji šoli v Ljubljani se letos otvori I. letnik strokovne šole za keramiko. Učna doba traja tri šolska leta.

Smrtna nesreča. Posestnik Joža Novina iz Podturna pri Toplicah na Dolenjskem je peljal 2000 kg težak voz, naložen s trami, na kolodvor Straža-Toplice. Ko se je bližal klan-cu, je Novina zavrnil sprednji dve kolesi, nato pa stopil na zavoro. Pri tem je padel pod voz, da mu je zadnje kolo šlo čez prsa. Ponesrečenec je bil takoj mrtev. Zapušča ženo in 10 otrok.

Velika železniška nesreča. 5. septembra zjutraj se je pri St. Ilju odtrgalo od tovrnega vlaka nekaj vagonov, ki so drveli proti Špilju. V te vagone je v zgodnji jutranji uri zavozil drug tovorni vlak ki je vozil v nasprotni smeri. Pri trčenju so se vagoni prevrnili in močno poškodovali. Poškodovana je bila tudi proga.

Delavno ljudstvo!

V nedeljo 13. sept. pokaži, da odločuješ sam v občini stem, da voliš Delavsko zvezo katere skrinjica je tretja (3).

! Član, ki hoče kupiti ceno in dobro oblačilno blago, naj si ogleda zalogo v Konzumu, Kongresni trg 2 !

Zjutraj ob 4 pa je brzovlak, ki je vozil iz Maribora proti Gradcu, zadel ob te razvaline in se močno poškodoval. En potnik je bil težko, 5 pa lahko ranjenih.

Nesreča. Pod odrič lokomotive je padel v Trbovljah rudar Bervar Anton in si zlomil pri tem desno nogo.

Dolžnost! Že potom okrožnic, katere smo poslali pred kratkim na vse odbore naših organizacij, smo opozorili na nabiranje naročnikov za »Pravico«. Vendar pa dosedaj nismo dobili še nikakega odziva. Ponovno opozarjamo vse naše zaupnike in odbornike, naj se vendar zganejo in naj s polo v roki nabirajo novih naročnikov. Vsled nezanimanja naših odborov smo morali s 1. oktobrom povisati naročnino za 1 dinar, vendar pa bomo isto v doglednem času lahko zopet znižali, ako bo število naročnikov znatno naraslo. Skrb za naš list, je za vsakega našega člana dolžnost! Brez dela ni jela in brez požrtvovalnosti ne bo boljših časov.

Lovska sreča. V okolici Nove Kapele so priredili meščani in okoličani lov na divje svinje, ki so povzročale kmetom silno škodo. Pri lovu so ubili 160 kg težkega mrjasca.

Smrtna obsodba v Štipu. Lansko leto so Trajan Ivanovič, Miša Stojmenovič in Trajan Stojčević napadli orožniško patroljo in ustrelili orožnika Kuzmana Grulešiča in Milorada Milosavljeviča. Sedaj je bil proces proti trojici napadalec končan in je bil Trajan Ivanovič obsojen na smrt, Miša Stojmenovič na pet let in Trajan Stojčević na tri leta težke ječe.

Kredit za dalmatinska pristanišča. Za gradnjo pristanišča v Gružu pri Dubrovniku je dovoljen kredit 7 milijonov dinarjev, za razširjenje pristanišča v Ulčinju 1.000.000 dinarjev in za pristanišče v Sumartinu 400 tisoč dinarjev.

Velik požar v Južni Srbiji. 10 letni deček je v Jagnjiči pri Poreču povzročil požar, ki je uničil 26 hiš in 45 skednjev. 10 oseb je nevarno opečenih, 10 letni Vladimir Sekulič je pa zgorel, ker se ni mogel rešiti iz goreče hiše. Skupna škoda znaša 7 milijonov dinarjev.

Kdo bo rešil delavsko vprašanje? Nihče drugi kot delavci sami. Čim bolj bomo delali za svojo delavsko organizacijo in razširjali svoj list »Pravico«, tem preje bomo prišli do svojih pravic. To si enkrat zapomni!

Preprečena tatvina. Dne 1. septembra je dobila zagrebška kolodvorska policija zaupno poročilo, da bo izvršen v noči od 1. na 2. septembra v blagajno železniškega skladišča v Karlovcu vlom. Takoj je odpotovala skupina dobro oboroženih detektivov v Karlovec. Zvečer so se skrili detektivi v skladišču, pred skladiščem pa je bilo skritih par karlovaških policijskih stražnikov s karabinami. Kmalu po 10 sta prišla dva vlomilca. Udrila sta skozi okno v skladišče in kmalu sta zvrtila v blagajno, v kateri se je nahajalo 640 tisoč dinarjev, dve odprtini. Nenadoma je planil v blagajniški prostor detektiv, ki je oddal par strelav, da je vlomilca prestrašil. Vlomilca sta se v prvem trenutku res zdrznila, toda v par sekundah sta se situacije zavedla in

vrгла sta se na detektiva. V tem trenutku je priskočil drug detektiv, oddal par strelav in zakričal: »Roke kvišku!« Nato sta se lopova udala in stvar bi bila končana, da niso mislili zunaj stoječi karlovaški policijski stražniki, ker so čuli strele, da se je razvila v skladišču med detektivi in vlomilci bitka, vsled česar so jeli streljati skozi okno v skladišče. Ko je streljanje prenehalo, so gnali detektivi vlomilca na urad, od tam pa v Zagreb.

Krekova mladina.

Centralno tajništvo. Sporočamo vsem podružnicam sklep zadnje seje načelstva »Krekove mladine« glede lista »Pravice«. List »Pravica« je tudi naš list, zato naj si ga v kolikor je to mogoče vsak naroči. So slučajji, da se ga neredno plačuje, dolžnost nas Krekovec je, da agitiramo za list in da smo tudi na njega sami naročeni. — Podružnice, katere želijo ob gotovih sestankih govornika, naj isto sporočijo centrali. — Centralno tajništvo »Krekove mladine« posluje vsak dan, kakor tudi vsak praznik in nedeljo dopoldne v svojih društvenih prostorih. — Kdor se namerava udeležiti »Krekove socialne šole«, naj se nemudoma zgleda v tajništvo.

»Krekova mladina« Celjska »Krekova mladina« je gostovala v Hrastniku v nedeljo 6. t. m. z jako dobrim uspehom. Igralo se je dobro, kljub temu, da igralci niso bili vajeni odra. Večje vloge so bile povsem dobro zasledene in tudi izborna naštuđirane. — Po igri se je razvil lep družabni večer, pri katerem je neumorno sviral domači orkester in pevski zbor. Ta dan smo se razšli v dobri veri in lepim uspehom domov.

France Žužek:

Kratek odgovor »Slov. Narodu«.

Prvi kongres kršč. socialistov je ta list nazval kongres neizkusnih socialistov in nam silno zameril, da na njem nismo loputali po gg. prof. B. Remu in dr. A. Korošcu in pa po vodstvu SLS. »Jutro« pa je celo zapisalo, da je radovedno, kdo nam želi več uspehov: ali vodstvo SLS ali gopodje demokratje.

Sobotni, odnosno nedeljski »Slov. Narod« pa je čutil potrebo, obregniti se ob mariborski delavski dan, ki ga je z veliko požrtvovalnostjo organiziralo prenovljeno načelstvo mariborske »Jugoslovanske strokovne zveze«.

Cel »Narodov« uvodnik je grd pamflet in ne bi nanj odgovarjal, najmanj s podpisom svoje malenkosti, da se mi ni prej posrečilo, dognati pisca dotičnega uvodnika, čeprav slučajno.

Prvič je že precejšen kos impertinence v tem, da si upa proti naši krščanski delavski organizaciji pisati kak časopis, ki je n. pr. neprestano odobral uzakonitev zloglasne obznanke, ki je vzela delavstvu vsako možnost uspešnega mezdnege boja, ki je bičal leta 1923 slovenske rudarje baš v hipu, ko so stali v najhujšem boju s »Trboveljsko premogokopno družbo«, ki je odobral pohod »Or-

june« v Trbovlje dne 1. junija 1924, itd., itd. Zlasti pa tiči posebno velik kos predrznosti v tem, da si ta list upa napasti naše gibanje, ki ima za sabo že 31 let plodnega, uspešnega gibanja, katero je prineslo slov. delavstvu že mnogo koristi, pa naj bi jih začeli naštevati pri dr. Kreku ali J. Gostinčarju ali pri dr. A. Gosarju.

»Narod« je torej v glavnem mnenja, da nima krščanstvo z gospodarskimi in socialno-gospodarskimi vprašanji naše dobe prav nič opravka. Vera da je polje zase, gospodarstvo pa tudi zase. Eto — eto — zato so predavatelji na mariborskem delavskem dnevu — demagogi.

In prav tu smo skupaj, odnosno prav v tem smo si navskriž! Saj v tistem hipu, ko je prodril v preteklih dveh stoletjih to liberalno gospodarsko svobodomiselnost načelo, da gospodarsko gibanje ni vezano na pravno in na večno veljavna načela, — prav v tistem hipu se je razbohotila buržuazija v nedogled, ustvarivši na nasprotni strani tako armado proletariata — modernih sužnjev, da so postali vsi socialno-politični pretresljaji njena posledica. In dokler bo to načelo veljalo, toliko časa bodo akutne, neprestane delavske krize, toliko časa bo kapitalist lahko stojično mirno izrabljaj slabjšega delavca. Baš v tem, da mi hočemo tudi v gospodarsko življenje uvrstiti pravno in versko načelo, odnosno odvisnost in podrejenost pridobitnega življenja od Boga in od Njegove postave, baš v tem smo krščanski socialisti upravičeni, da eksistiramo.

Piscu »Narodovega« izpada na naš mariborski delavski dan se hoče za delavstvo tehniških, izobraževalnih, strokovnih in drugih kurzov. Prav! Tudi ti so nujno potrebni, in ne pojdemo mimo njih. Dotični gospod, ki se je tako zaletel ob nas, bi bil moral n. pr. vedeti, da n. pr. v oktobru otvorimo »Krekovo socialno šolo«, ki se bo pečala tudi s temi reči. Če je to vedel, kako je mogel iti preko tega? Če tega ni vedel, kako more zagovarjati krivico, ki jo je storil s svojim nekvalificiranim napadom na nas?

Dobro in dovolj! Gg. demokratje imajo dovolj prilike, da svoje nauke uporabijo sami zase. Saj imajo svojo »Samostojno delavsko unijo«. Nekatero njene značilne okrožnice so v naših rokah. Po njih sodeč, — bo »Narodov« izobraževalni načrt za delavstvo najbrže še šepal — — —

Razno.

Pik ose povzročil smrt. 14 letnemu Štefanu Landwehru v Bregenzu je prišla pri večerji v usta osa. Začutil jo je šele, ko jo je imel že v goltaneu, nakar jo je izpljunil. Kmalu nato so se pojavile pri dečku težkoče pri dihanju in čez poldrugo uro je bil mrtev.

Smrt vsled stekline. V Bileči sta umrla v groznih mukah vsled stekline brat in sestra Pero in Mara Savkič. Oba je vgriznil stekel pes.

Nove zlate poljane. Ob reki Aldan, 1500 vrst severno od Vladivostoka, so neizmerne zlate poljane, kamor trumoma hite zlatoiskalci, predvsem Kitajci, Japonci in Amerikanci. Nekateri strokovnjaki trdijo, da

obsega zlato polje okrog 6000 kvadratnih milj in krije 400.000 kg zlata. Oblasti dobe malo teh zakladov v roke, večina gre preko meje. Organizirali so nekak Aldanski trust, ki naj odkupi zlato po 2 červonca za unčo, zagrozil onim, ki zlato odnašajo, s katorgo in smrtno kaznijo, a vse nič ne pomaga, ker je kraj preveč »na koncu sveta« in divji. Zato ga bodo nadzorovali z aeroplani.

Sreča. V St. Louis v Ameriki je umrl bogat trgovec. V oporoki je določil, naj se razdeli med njegove uslužbenke vsota 740 tisoč dolarjev. Seveda povsod velikansko veselje. Najbolj je bil pač vesel 19 letni vajenec, ki je bil šele štiri mesece v službi in ni ves čas drugega delal kakor znamke in koleke lepil. Njegov delež je znašal 20.000 dolarjev!

Podgane umorile otroka. V Trebinju pri Berlinu je pustila mati svojega devetmesečnega otroka v vozičku na vrtu in šla po opravkih. Ko se je čez par ur vrnila na vrt, je slišala dete strašno jokati. Ko ga je dvignila, sta skočili iz vozička dve veliki podgani, ki sta grozno obgrizli nožice in spodnje telo otrokovo. Dete je kmalu potem umrlo vsled zadobljenih ran.

Mravlje prekinile ples. Iz nenavadnega vzroka so morali prekiniti v St. Etiennu na Francoskem ples na prostem. Nenadoma je priletel velikanski roj letočih mravelj in se spustil na plesalce. Hipoma so pokriče mravlje v debelih plasteh paviljon za godbo in note godbenikov. Vse je začelo bežati pred temi živalicami. V par minutah ni bilo nikogar več na plesišču. Ples so morali odložiti za nedoločen čas.

Jesti ni mogel. Tristan Bernard, ugledni sodobni humorist, sedi v gostilni v Nici. In pokliče strežnika: »Natakar, te juhe ne morem jesti!« Dečko urno odnese krožnik in pomoli slovečemu dramaturgu jedilni list. Tristan Bernard prime v roke jedilni listek in si naroči močno poljvko. Strežaj mu jo prinese. »Natakar, te juhe ne morem jesti!« — Natakar, ki ga ne more razumeti, pokliče upravitelja. Ta prihiti in prav spostljivo vpraša Tristana Bernarda: »Kaj pa je, gospod? Vsi gostje pravijo, da je ta juha izvrstna in so mi zanjo napravili poklone.« — »No, saj jaz tudi ne trdim kaj drugega,« odgovori naš šaljivec hudomušno, »samo žlice nimam.«

Rad ali nerad. »No, Karlček, ali rad hodiš v šolo?« »V šolo grem rad, tudi iz šole domov grem rad, le kar je vmes mi ni prav po volji.«

Med poštenjaki. Tolovaj: »Denar ali življenje!« — Planinec (otožno): »Oh, dragi prijatelj, vidite, pred pol ure me je Vaš sodrug popolnoma obral, tako, da nimam sedaj niti toliko, da bi domov brzojavil, da mi nekaj pošljejo.« — Tolovaj: »Tu imate tedaj 2 dolarja, da lahko brzojavite.« — Ta dogodljaj je tolovaj povedal na večer svojemu drugu, ki je ves ogorčen vzkliknil: »To je bil nesramen lump in goljuf tatinski. Naju oba je nafilikal. Meni je tudi tako dejal in tudi jaz sem mu dal 2 dolarja.«

čitajte »Pravico!«

Somišljeniki posečajte gostilno Osrednje vinarske zadruga Kongresni trg 2 (Konzumska klet)

PODRUŽNICE:

Bled, Celje, Djakovo, Maribor, Novi Sad, Sarajevo, Sombor, Split in Šibenik.

TELEFON: št. 470 in 57.

Račun poštno-ček. zavoda za Slovenijo št. 11.945, za Hrvatsko št. 39.080.

Pooblaščen prodajalec srečk Državnerazredne loterije.

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA D. D. V LJUBLJANI

Miklošičeva cesta 10 (v lastni palači nasproti hotela Union).

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, daje v najem jeklene šrambe za vrednote, kupuje in prodaja tudi tuje valute in devize, sprejema vloge na tekoči račun in na vložne knjžice ter oskrbuje vse bančne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Kapital in rezerve skupno nad 15.000.000 Din. — Vloge nad 125.000.000 Din.

AMERIŠKI ODDELEK:

Direktno zveze z ameriškimi bankami. Glavni korespondenti: American Express-Company, 65 Broadway, New York, ter njene podružnice in agencije po vseh večjih mestih Združenih držav. Anglo South American Bank Ltd., London, ter po važnejših mestih Južne Amerike, Commercial Bank of Australia Ltd., London, ter po vseh važnejših mestih Avstralije in Nove Zelandije, National Bank of South Africa, London, Pretoria.

Urejevanje ameriških zapuščin.